هَل يَنظُرونَ اِلّا اَن تَأتِيَهُمُ المَلآئِكَةُ اَو يَأتِيَ رَبُّكَ اَو
يَأتِيَ بَعضُ آياتِ رَبِّكَ يَومَ يَأتي بَعضُ آياتِ رَبِّكَ لا يَنفَعُ
نَفسًا ايمانُها لَم تَكُن آمَنَت مِن قَبلُ اَو كَسَبَت في
ايمانِها خَيرًا ؕ قُلِ انتَظِروا اِنّا مُنتَظِرونَ ﴿۱۵۸﴾ اِنَّ الَّذينَ
فَرَّقوا دينَهُم وَ كانوا شِيَعًا لَستَ مِنهُم في شَيءٍ ۚ اِنَّما اَمرُهُم
اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِما كانوا يَفعَلونَ ﴿۱۵۹﴾ مَن جآءَ بِالحَسَنَةِ
فَلَهٗ عَشرُ اَمثالِها ۚ وَ مَن جآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلا يُجزىٰٓ اِلّا
مِثلَها وَ هُم لا يُظلَمونَ ﴿۱۶۰﴾ قُل اِنَّني هَدانى رَبّي اِلىٰ
صِراطٍ مُستَقيمٍ دينًا قِيَمًا مِلَّةَ اِبراهيمَ حَنيفًا ۚ وَ ما كانَ
مِنَ المُشرِكينَ ﴿۱۶۱﴾ قُل اِنَّ صَلاتي وَ نُسُكي وَ مَحيايَ
وَ مَماتي لِلّٰهِ رَبِّ العالَمينَ ﴿۱۶۲﴾ لا شَريكَ لَهٗ ۚ وَ بِذٰلِكَ
اُمِرتُ وَ اَنَا اَوَّلُ المُسلِمينَ ﴿۱۶۳﴾ قُل اَغَيرَ اللّٰهِ اَبغي رَبًّا وَ هُوَ
رَبُّ كُلِّ شَيءٍ ۚ وَ لا تَكسِبُ كُلُّ نَفسٍ اِلّا عَلَيها ۚ
وَ لا تَزِرُ وازِرَةٌ وِزرَ اُخرىٰ ۚ ثُمَّ اِلىٰ رَبِّكُم مَرجِعُكُم
فَيُنَبِّئُكُم بِما كُنتُم فيهِ تَختَلِفونَ ﴿۱۶۴﴾ وَ هُوَ الَّذي
جَعَلَكُم خَلآئِفَ الاَرضِ وَ رَفَعَ بَعضَكُم فَوقَ بَعضٍ
دَرَجاتٍ لِيَبلُوَكُم في ما آتاكُم ؕ اِنَّ رَبَّكَ سَريعُ العِقابِ
وَ اِنَّهٗ لَغَفورٌ رَحيمٌ ﴿۱۶۵﴾

۱. سبک های زندگی افراد از چه چیزی سرچشمه می گیرد؟ پاسخ: از اندیشه های خاص و جهان بینی افراد

۲. زندگی توحیدی ریشه در چه چیزی دارد؟ پاسخ: جهان بینی توحیدی

درس سوم

توحید و سبک زندگی

پیام : ثمرات زندگی توحیدی

بر آستان جانان گر سر توان نهادن گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد[1]

وقتی برای خرید یک کالا به بازار می‌رویم، معمولاً با رسیدن به اولین مغازه و دیدن اولین نمونه دست به خرید نمی‌زنیم، بلکه با جست‌وجو، بهترین‌ها را انتخاب می‌کنیم.

امروزه در بازار سبک زندگی، سبک‌های گوناگونی از زیستن تبلیغ می‌شود که ما باید از میان آنها بهترین را انتخاب کنیم. انتخاب هر یک از این سبک‌ها، مسیر زندگی ما را تغییر می‌دهد و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می‌زند. وقتی برای خرید یک کالا، آن‌چنان دقت و حساسیتی به‌خرج می‌دهیم، پس باید این انتخاب مهم براساس فکر و به‌دور از احساسات باشد و دلیلی محکم و عقل‌پسند از آن حمایت کند. خوب است بدانیم که هر سبکی از زندگی، ریشه در اندیشه‌های خاصی داشته و از جهان‌بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد. شناخت آن ریشه‌ها کمک فراوانی به تصمیم‌گیری درست ما خواهد کرد.

«زندگی توحیدی» نیز شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد و در درس‌های گذشته تا حدودی با این جهان‌بینی آشنا شدیم.

در این درس می‌خواهیم به این پرسش پاسخ دهیم که ایمان به خداوند، به عنوان خالق و پروردگار جهان، چه سبکی از زندگی را به دنبال می‌آورد و در مقابل آن کدام سبک از زندگی قرار می‌گیرد؟

۱ــ غزلیات، حافظ، غزل شمارهٔ ۱۵۴.

جزوه های دین و زندگی @isp72

۳. مهم ترین عامل در تعیین هدف ها و رفتارهای هر فرد کدام است توضیح دهید؟

۴. انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است چگونه رفتاری خواهد داشت و چگونه زندگی برای خود تنظیم خواهد نمود؟

یادآوری

در پایهٔ دهم، این اصل کلی را آموختیم که[۳] (افکار و اعتقادات هر فرد مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای اوست؛ مثلاً اگر کسی پذیرفت و ایمان پیدا کرد که سعادت بشر در کسب ثروت است و انسان فقط با لذات مادی خوشبخت می‌شود، به‌طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن به همین هدف می‌کند.) یا[۳] اگر کسی چنین اندیشید و واقعاً معتقد شد که دانش و آگاهی، بزرگ‌ترین کمال انسان است و هیچ امر دیگری با آن قابل مقایسه نیست، عمر خود را به کسب علم خواهد گذراند و در همین راه تلاش خواهد کرد.

پس هر فردی متناسب با اعتقادات خویش، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد.

بازتاب توحید در زندگی

با توجه به اصل فوق می‌توانیم بگوییم[۴] (انسانی که خداوند را به‌عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد. چنین انسانی در مسیر «توحید عملی» حرکت می‌کند.) به[۴] عنوان مثال، می‌توانیم از جعفربن ابی‌طالب یاد کنیم که در حضور «نجاشی»، پادشاه حبشه، اثرات پذیرش این اعتقاد را، این‌گونه توصیف کرد:

[۵] («ما قبلاً قومی جاهل بودیم، بت می‌پرستیدیم، مردار می‌خوردیم، مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم و قوی، ضعیف را می‌بلعید. این چنین بودیم تا اینکه خداوند از میان ما پیامبری مبعوث فرمود که خانواده‌اش را می‌شناسیم و به صداقت و امانت‌داری و عفتش ایمان داریم.

پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آنچه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشا و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم.) [۵]

۵. جعفر بن ابی طالب (ع) در حضور نجاشی پادشاه حبشه، زندگی شان را قبل و بعد از پذیرش عقیده توحید، چگونه توصیف کرد؟

۶. میزان تاثیرگذاری توحید در زندگی به چه چیزی بستگی دارد؟

۷. با کدام معیار می توان درجه ی ایمان خود را بررسی کرد؟ پاسخ: معیار تاثیر عملی آن در زندگی مان

ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.»[۱]

البته، از آنجا که ایمان همهٔ افراد یکسان نیست و دارای شدت و ضعف است، میزان تأثیرگذاری این اعتقاد(بستگی به درجهٔ ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد. هرچه ایمان قوی‌تر باشد تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر و هرچه ضعیف‌تر باشد تأثیر آن کمتر خواهد بود) با این معیار، هرکس می‌تواند درجهٔ ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش بررسی کند. ۶

تدبّر در قرآن (۱) پیام آیه : بازتاب توحید در زندگی ۲. توحید عملی معلول توحید در ربوبیت است.

با تدبر در آیه زیر به سؤالات پاسخ دهید :

إِنَّ اللّٰهَ رَبّی وَ رَبُّکُم ≺ توحید در ربوبیت — همانا خداوند پروردگار من و شماست

فَاعبُدوهُ ≺ توحید عملی — پس او را بندگی کنید

هذا صِراطٌ مُستَقیمٌ[۲] — (که) این راه راست (و درست) است.

۱ــ چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟ چون بندگی خداوند تنها راه برای کمال انسان است همچنین خودش نیز مدبر و هدایت کننده انسان به سوی آن کمال است

۲ــ چرا خداوند بندگی خود را، راه راست و درست زندگی بیان کرده است؟ خرداد ۹۸ تجربی

راه درست زندگی یا همان صراط مستقیم عبادت خداوند است.

شهریور ۹۸ انسانی توحید عملی دارای دو بعد فردی و اجتماعی است که به تبیین هر یک می‌پردازیم :

الف) بُعد فردی توحید عملی و ثمرات آن :(هرکسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است. چنین فردی می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد؛ مثلاً در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفریح، ورزش و حتی در انتخاب نوع پوشش و به‌طور کُلی در تمام برنامه‌های روزانهٔ خود خدا را درنظر می‌گیرد و تلاش می‌کند از دایرهٔ فرمان‌های او خارج نشود) ۹

(از نظر انسان موحّد هیچ حادثه‌ای در عالم بی‌حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند. از همین‌رو موحّد واقعی همواره انسانی امیدوار است. در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است و آنها را زمینهٔ موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد) ۱۰ باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانهٔ بی‌مهری انسان موحد خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست. دی ۹۸ انسانی

۸. کسی که در زندگی خود، از فرمان خدا اطاعت کند، به مراتبی از توحید ..... رسیده است.

پاسخ: عملی شهریور ۹۸ انسانی

۹. بعد فردی توحید عملی را توضیح دهید و ثمرات آن را بنویسید

۱۰. برای یک انسان موحد جهان چگونه معنایی دارد ؟

۱۱. شخصیت ثابت و پایدار داشتن انسان موحد و برخورداری وی از آرامش روحی معلول و نتیجه چه چیزی است؟

پاسخ: نتیجه ی تنظیم زندگی خود بر اساس رضایت الهی و پیرو فرمانهای او بودن است.

۱۲. ویژگی های انسان موحد را بنویسید ؟

پیام کلی آیه : ثمرات توحید عملی در بعد فردی

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست — که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست

نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر — نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست[1]

۱۲ (انسان موحد، چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. *خرداد ۹۹ انسانی*

انسان موحد موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است.) بر۱۲همین اساس امام علی (علیه السلام) به مردم زمان خود و همهٔ مردمی که به خدا ایمان دارند می‌فرماید :

«تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها؛ چرا که شما در برابر همه اینها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید. خدا را اطاعت کنید و از عصیان او بپرهیزید.»[2]

پیام کلی آیه : ثمرات توحید عملی در بعد فردی

خودارزیابی

با تفکر در رفتارهای خود، بررسی کنید که تا چه اندازه ویژگی‌های توحید فردی در شما وجود دارد.

در مقابل ۱۵(اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است) ۱۵ *شهریور ۹۸ تجربی و خرداد ۹۹ انسانی*

پیام کلی آیه : ثمرات شرک عملی در بعد فردی

اَ رَاَیتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلـٰهَهٗ هَوٰاهُ — آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت،

اَفَاَنتَ تَکونُ عَلَیهِ وَکیلًا[3] — آیا تو ضامن او می‌باشی [و به دفاع از او برمی‌خیزی]؟

۱۳. به چه علت امام علی (ع) مردم را به تقوا در مورد شهرها و بندگان خدا توصیه می‌کند؟

پاسخ: زیرا انسان در برابر همه اینها حتی سرزمین ها و چهارپایان و مسئول است.

۱۴. بُت درون و بُت بیرون کدامند ؟ پاسخ: بت درون همان هوای نفس و بت بیرون قدرت‌های مادی و طاغوت است.

۱۵. چه کسی گرفتار شرک عملی شده است ؟

۱۶. تسلیم شدن در برابر بت درون امیال نفسانی و بت بیرون طاغوت چه پیامدهایی به دنبال دارد؟

۱۷. بعد اجتماعی توحید عملی به چه معناست؟

۱۸. در چه صورت یک نظام اجتماعی، توحیدی است؟ خرداد ۹۸ تجربی

۱۶ (تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد؛ زیرا از یک‌سو هوای نفس وی هر روز خواستهٔ جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و از سوی دیگر، قدرت‌های مادی که هر روز رنگ عوض می‌کنند او را به بردگی جدیدی می‌کشانند.) ۱۶

پیام کلی آیه : اشاره به شرک عملی در بعد فردی

تدبّر در قرآن (۲)

با توجه به آیهٔ زیر به سؤالات پاسخ دهید :

وَ مِنَ النّاسِ مَن یَعبُدُ اللّٰهَ عَلیٰ حَرفٍ[1]

اشاره به افرادی که فقط عبادت مقطعی در هنگام وسعت روزی دارند

فَاِن اَصابَهُ خَیرُ نِ اطمَاَنَّ بِهِ

وَ اِن اَصابَتهُ فِتنَةُ نِ انقَلَبَ عَلیٰ وَجهِهِ علت

خَسِرَ الدُّنیا وَ الآخِرَةَ معلول

ذٰلِکَ هُوَ الخُسرانُ المُبینُ[2] معلول

از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند،

پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد

و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود.

او در دنیا و آخرت، [هر دو]، زیان می‌بیند.

این همان زیان آشکار است.

تعبیر زیان آشکار در وصف افرادیست که با دیدن زیانی از خدا رویگردان می شوند.

۱ــ پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد چه تفاوتی دارد؟

۲ــ چرا برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آنها می‌رسد دو روش متفاوت پیش می‌گیرند؟ به دلیل اینکه ایمان عده ای فقط زبانی (و برای کسب منفعت) است و قلبی و خالصانه نیست

ب) بُعد اجتماعی توحید عملی و ثمرات آن: ۱۷ (بُعد اجتماعی توحید به معنای قرار گرفتن همهٔ ارکان یک جامعه در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست. مهم‌ترین رکن یک جامعه حکومت آن است) ۱۷ (وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است دارا باشد و بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد) ۱۸

۱ــ کلمه (حرف) به‌معنای طرف، لبه ، جانب و کناره هر چیزی است. «علی حرفٍ» اشاره به این دارد که بعضی از مردم برطرف و کنارهٔ دین و ایمان ایستاده‌اند و در متن ایمان و اسلام قرار ندارند؛ روشن است کسانی که در لبه چیزی قرار گرفته‌اند در آن چیز مستقر و پا بر جا نیستند و با تکان مختصری از مسیر خارج می‌شوند. عبادت افراد مورد نظر مقطعی است، نه همیشگی؛ وقتی خیری به آنها می‌رسد عابد هستند و هنگامی که شری به آنها می‌رسد، از خدا رویگردان می‌شوند.

۲ــ سورهٔ حج، آیهٔ ۱۱.

پاسخ سوال ۱ تدبر در قرآن:

پرستشی از روی ایمان در سختی ها ی زندگی نیز پایدار است و آن سختی ها را آزمایش خداوند می داند اما پرستش از روی تردید فقط در ایام خوشی هاست و با سختی ها از خدا رویگردان می شود.

۱۹. در یک نظام اجتماعی توحیدی آیا توحیدی بودن رُکن سیاسی آن کافی است توضیح دهید؟

۲۰. جامعه ی توحیدی چه ویژگی‌هایی دارند؟

۱۹ (یک جامعه، علاوه بر رکن سیاسی، دارای ارکان دیگری مانند اقتصاد و فرهنگ نیز هست. جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به‌صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر درمی‌آید.) ۱۹

۲۰ (جامعهٔ توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت نداده است نمی‌پذیرد، با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند، با ظالمان مبارزه می‌کند،بنابه فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند و به این سخن خداوند گوش۲۰ فرامی‌دهد که فرموده است :

(ری ۹۸ تجربی)

یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنوا	ای کسانی که ایمان آورده‌اید
معلول: لا تَتَّخِذوا عَدُوّی وَ عَدُوَّکُم اَولیاءَ	دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید،
معلول: تُلقونَ اِلَیهِم بِالمَوَدَّةِ	[به‌گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید
علت: وَ قَد کَفَروا بِما جاءَکُم مِنَ الحَقِّ...[1]	حال آنکه آنان به دین حقّی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند...

پیام کلی آیه : اشاره به شرک عملی در بعد اجتماعی

ارتباط دوسویهٔ توحید فردی و اجتماعی

۲۱ (میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطهٔ متقابل وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد؛ همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد.) ۲۱

۲۲ (از این‌رو، اگر قرار باشد همه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود.) ۲۲ (در چنین جامعه‌ای، که روز به روز انسان‌های ستمگر قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به‌کار می‌گیرند.) ۲۳ در نتیجه، دیگر سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست[2].

۲۱. ارتباط میان توحید فردی و توحید اجتماعی را شرح دهید. خرداد ۹۹ تجربی

۲۲. چه زمانی تفرقه و تضاد جامعه را فرا می گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می رود ؟

۲۳. چه زمانی در یک جامعه توحیدی سخن از خداوند نیست بلکه سخن از حاکمیت طاغوت است؟

۲۴. منظور از انسان عصر حاضر چیست؟

۲۵. آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می کنند توضیح دهید.

دانش تکمیلی

ممکن است کسی بپرسد : چرا با وجود آنکه کشور ما براساس قوانین اسلامی اداره می‌شود در ابعاد مختلف اقتصادی و فرهنگی با معیارهای جامعه توحیدی فاصله دارد؟

برای دریافت پاسخ این سؤال به وبگاه گروه قرآن و معارف اسلامی به نشانی http: //quran–dept.talif.sch.ir بخش «دانش تکمیلی»، مراجعه کنید.

توحید و شرک در جهان امروز

توحید، روح و محور زندگی دینی و شرک روح و محور زندگی ضد دینی است. تا اینجا مراتب و ابعاد توحید را شناخته‌ایم. اکنون می‌خواهیم ببینیم زندگی انسان عصر حاضر تا چه اندازه توحیدی است و کدام‌یک از مراتب توحید در آن بیشتر مورد غفلت قرار گرفته است. (۲۴) منظور ما از انسان عصر حاضر تمام افراد جامعه نیست، بلکه جوّ حاکم بر اکثریت افراد است، نه تک تک افراد. (۲۴)

می‌دانیم که جوامع بشری، امروز از نظر صنعت و فنّاوری پیشرفت فراوانی کرده‌اند و این جوامع را نمی‌توان از این جهت با جوامع گذشته مقایسه کرد. همچنین انسان امروز کمتر از بت‌پرستان قبل از اسلام، که بیش از ۳۶۰ بت را می‌پرستیدند[۱]، به دنبال این قبیل بت‌پرستی‌هاست.

بنابراین، جای طرح این سؤال هست که آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟

در ابتدا به نظر می‌رسد که امروزه کمتر کسی گرفتار شرک باشد (۲۵) (خیر- جهت نیز بشر در مسیر پیشرفت می‌باشد، امّا یک واقعیت تلخ در اینجا وجود دارد و آن این است که گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیشتر جوامع امروزی وجود ندارد، (۲۵) امّا انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد که خوب است به آنها توجه کنیم و برای دوری از آنها تلاش نماییم؛ از جمله اینکه :

۱ــ امروزه، بسیاری از انسان‌ها، جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. این افراد و جوامع، در واقع خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده (ربّ) جهان می‌پندارند (۲۶) که از جمله پیامدهای آن (۲۶) تخریب محیط‌زیست، آلوده شدن طبیعت، پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار (۲۷) جوامع بسیار ثروتمند (۲۸) و مانند (۲۸)

۲۶. دو نمونه از شرک های پیچیده ی جوامع امروزی را ذکر کنید؟

۲۷. از انواع شرک در جهان امروز اعتقاد بسیاری از انسانها به مالکیت جهان است آن را توضیح دهید؟

۲۸. سه مورد از پیامدهای افراد و جوامعی که خود را مالک حقیقی ولی و پرورش دهنده جهان می‌پندارند را بنویسید؟

۲۹. عبارت قرانی « انا ربکم الاعلی » از زبان چه کسی است و به کدام شرک اشاره دارد؟ پاسخ: فرعون- شرک در ربوبیت

۳۰. چرا برخی انسان ها که به امور دنیوی سرگرمند خدا را فراموش کرده و خداوند در قلبشان جایگاهی ندارد؟

آنهاست. برخی از این انسان‌ها، مانند فرعون که «اَنَا رَبُّکُمُ الاَعلی»[1] می‌گفت و خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد؛ خود را مالک دیگر جوامع می‌پندارند و برای تصمیم‌گیری می‌کنند.

۲۶ ۲ــ بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آنها جایگاهی ندارد؛ ۲۶ ۳۰ زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوتِ انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است[2]. گویی هوی و هوس و آنچه و آن کس که آنان را به هوس‌هایشان می‌رساند، بت و معبودشان شده و آنها را همچون خدا می‌پرستند؛ و از ابزارهای جدید مانند سینما، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و سایر رسانه‌ها در این راه بهره می‌گیرند و یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند ۳۰

۳۱. به نظر شما وظیفهٔ ما در مقابل وضع موجود چیست و چگونه می‌توانیم به اصلاح جامعهٔ امروزی اقدام کنیم؟ پاسخ: قدم اول در این راه شناخت وضع موجود و بت پرستی نوین است قران کریم معیار های شرک و توحید را به گفته و ما باید تلاش کنیم زندگی فردی و اجتماعی مان را بر اساس این معیارها تنظیم کنیم.

تحلیل و بررسی

دربارهٔ این سؤال‌ها فکر کنید و در صورت نیاز با دبیر خود مشورت کرده و پاسخی برای هریک تهیه نمایید؛ سپس نتیجهٔ تحلیل و بررسی خود را در کلاس ارائه کنید.

ــ آیا به‌طور کلی انسان امروزی بیش از گذشته به یاد خداست؟

ــ آیا مردم در انتخاب نوع پوشش، غذا، تفریح، مشاهدهٔ فیلم، مطالعهٔ کتاب، ورود به سایت‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی حلال و حرام الهی را مراعات می‌کنند؟

ــ آیا بشر امروز، اصولاً به دنبال یادگیری تکالیف الهی خود است؟

ــ الگوهای بشر امروزی چگونه‌اند؟ آیا الگوهایی هستند که سبک زندگی آنها موردپسند و رضایت خداوند باشد؟

ــ به‌نظر شما چگونه می‌توان مظاهر شرک را از جامعه دور کرد و مظاهر توحید را تقویت نمود؟

۱ــ سورهٔ نازعات، آیهٔ ۲۴.

۲ــ از نگاه قرآن، دنیا بد نیست و ما اجازه نداریم با بدبینی به آن نگاه کنیم؛ آنچه بد است این است که همهٔ همّ و غم ما دنیا شود و به همین زندگی دنیوی بسنده کنیم و هدف نهایی خود را دنیا قرار دهیم و از امور معنوی و جهان آخرت غافل شویم. به‌عبارت دیگر، دنیا بد نیست، فقط کم است و حیف است که انسان با آن همه ظرفیت‌ها به کم قانع شود؛ آدمی برای زندگی هفتاد سال نیست. (برگرفته از کتاب حکمت‌ها و اندرزهای شهید مطهری، فصل نظر دین دربارهٔ دنیا).

اندیشه و تحقیق

آیا می‌توان تنها به جنبهٔ فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبهٔ اجتماعی آن را قبول نداشت؟

خیر زیرا انسان موحد برای انجام دستورات خداوند باید در محیط و جامعه ای سالم زندگی کند همچنین برخی احکام اجتماعی اسلام مانند امر به معروف و نهی از منکر نشان می دهد که انسان موحد نمی تواند نسبت به جامعه ی خود بی تفاوت باشد.

جزوه های دین و زندگی @isp72